ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ начальника обласної
військової адміністрації
03 вересня 2025 р. № 508

Інструкція
із забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у місцях тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб

І. Загальні положення

1. Інструкцію із забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у місцях тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб (далі – Інструкція) розроблено на виконання підпункту 3 пункту 63 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2025 року № 374-р, з урахуванням Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї, вчинені 13 грудня 2006 року в м. Нью-Йорку, ратифікованих Законом України від 16 грудня 2009 року № 1767-VI «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї» та вимог пункту 8 Порядку функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01 вересня 2023 року № 930.

Конвенція про права осіб з інвалідністю зобов'язує держави-учасниці надавати можливість людям з інвалідністю вести незалежний спосіб життя та брати участь в усіх аспектах суспільного життя.

2. Інструкція розроблена з метою реалізації державної політики щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб, які потребують допомоги, та забезпечення прав і можливостей осіб з інвалідністю й інших маломобільних груп населення нарівні з іншими громадянами для участі у суспільному житті; виявлення, усунення перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб, при проведенні заходів евакуації з урахуванням індивідуальних можливостей та інтересів.

ІІ. Доступ до інформації у місцях тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення

1. Наявність у приміщенні місця тимчасового проживання інформаційного стенду із зазначенням:

адреси, контактних номерів телефонів, офіційних вебсайтів екстрених, соціальних служб, закладів охорони здоров'я, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, соціальної, психологічної, правової допомоги;

інформації про наявність захисних споруд цивільного захисту в об'єктах нерухомості в безпосередній близькості до місця тимчасового проживання.

2. Розміщення актуальної інформації, що стосується забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

III. Дотримання принципів безбар'єрності у місцях тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення

1. Пристосування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення необхідно здійснювати з урахуванням інклюзивності та справедливості:

принцип інклюзивності полягає у розширенні можливостей осіб чи груп осіб щодо забезпечення їх рівного доступу до об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту (далі – захисних споруд);

принцип справедливості полягає у забезпеченні однакового ставлення до всіх осіб з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

2. Зовнішні просторові рішення облаштування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб (наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 20 грудня 2024 року № 1460 «Про затвердження Зміни № 2 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення».

До місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб рекомендовано створювати доступні маршрути, зупинки громадського транспорту, що враховують потреби осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

На шляхах слідування доцільно передбачати засоби тактильної навігації, що забезпечує можливість орієнтуватися в просторі, уникати небезпек людям із порушеннями зору.

Вхід на територію місця тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб слід обладнати доступними елементами інформації для легкої ідентифікації входу в будівлю у будь-який час доби.

Вхідні двері необхідно проектувати без порогів. За необхідності влаштування порогів висота кожного елементу порогу не повинна перевищувати 0,02 м.

Рекомендації щодо розміщення інформаційних табличок, інформаторів, покажчиків:

таблички повинні містити інформацію про назву місця та його адресу (слід передбачити дублювання цієї інформації тактильно та шрифтом Брайля);

висота шрифтів має враховувати нормативи для людей із порушеннями зору, для контрастності інформації рекомендовано встановити різницю у LRV 60 між елементами;

таблички/покажчики дублювання цієї інформації тактильно та шрифтом Брайля розміщують на висоті 1,5 м, на відстані 300 мм від дверей або рогу будівлі.

3. Внутрішні просторові рішення.

Горизонтальні комунікації мають бути зручними для усіх маломобільних груп населення. Об'єкти, меблі, конструкції та інші елементи на шляхах руху у транзитну зону коридору не повинні потрапляти, зокрема: батареї, вогнегасники, рослини, меблі або інші речі, що можуть заважати руху коридором. Недопустима наявність порогів на шляхах руху. Доцільно влаштовувати ширину транзитних коридорів не меншою за 1,8 м.

Евакуацію людей з будівлі, рух усередині слід організувати відповідно до вимог ДБН В.1.1-7-2016.

Ширина дверних і відкритих прорізів у стіні, а також виходів з приміщень на сходову клітку, має бути не менше, ніж 0,9 м.

Ширина просвіту дверей, відкритих прорізів: повинні бути без поріжка та мати ширину у просвіті 1,4 м і більше. Нижня частина дверей захищена протиударною смугою.

Підходи до різного обладнання та меблів повинні бути завширшки не менше, ніж 0,9 м, діаметр зони для самостійного розвороту особи з інвалідністю на кріслі колісному слід приймати не менш, ніж 1,5 м.

Вертикальні комунікації мають бути доступними для усіх маломобільних груп населення. Їх доцільно влаштовувати у вигляді ліфтів, підйомників, сходів та пандусів.

Пандуси в будівлі мають бути достатніх розмірів для самостійного пересування маломобільних груп. Уклон пандуса доцільно передбачати не більше 5% (1/12).

4. Облаштування санітарних кімнат.

У місцях тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб доцільно передбачати туалети (санітарні кімнати) загального користування з універсальною кабіною. У разі облаштування декількох санітарних приміщень, щонайменше одне з них має бути розраховане на маломобільні групи населення:

для осіб в кріслах колісних, зокрема і таких, які користуються колясками і скутерами з електроприводом;

для батьків з малими дітьми, зокрема і з дитячими колясками для двійнят;

для користувачів зі слабким станом здоров'я.

Санітарні кімнати повинні мати можливість заїзду і маневрування в ній осіб з інвалідністю, які пересуваються кріслом колісним.

Рекомендовані розміри універсальної кабіни туалету загального користування: ширина – не менше 1,65 м, глибина – не менше 1,8 м (якщо з душем, то: ширина – не менше 2,0 м, глибина – не менше 2,20 м)

У кабіні поруч з унітазом слід передбачати простір для розміщення крісла колісного, а також гачки для одягу, милиць та іншого приладдя.

Слід передбачати встановлення поручнів, штанг, поворотних або відкидних сидінь.

Доцільно передбачати облаштування умивальника. Раковина умивальника має бути закріпленою так, щоб знизу був простір 0,7 м, а верхня її площина була на висоті 0,8–0,85 м від підлоги.

На вході до туалетів, в яких передбачена універсальна кабіна для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, повинні бути вставлені інформаційні таблички, позначені піктограмами Міжнародного символу доступності.

Двері завширшки 0,9 м відчиняються назовні. На внутрішньому боці дверного полотна повинна бути горизонтальна ручка заввишки 0,8 м.

Пристрої для відчинення та зачинення дверей, а також горизонтальні поручні, ручки, важелі, крани та кнопки різних апаратів повинні бути встановлені на висоті не більше, ніж 1,1 м і не менше, ніж 0,85 м від підлоги. Крани змішувачів слід передбачати важільного типу.

Додатково рекомендовано обладнувати приміщення сповивальним столиком, площа такого приміщення 6–9 м^2.

Санітарно-гігієнічні приміщення рекомендовано обладнувати аварійною (тривожною) сигналізацією та системою оповіщення з врахуванням осіб з інвалідністю з порушеннями зору та слуху.

Уведення в дію сигналізації повинно передбачати можливість користування людиною, яка сидить на кріслі колісному (на санітарно-технічному пристрої), або яка впала чи лежить в будь-якому місці на підлозі (розташовувати в межах між 0,8–1,1 м над рівнем підлоги).

5. Облаштування освітлення та вентиляції.

Рекомендації щодо облаштування електроосвітлення:

для приміщень загальних місць перебування людей рекомендовано застосувати світлотехнічні вимоги згідно з ДСТУ EN 12464-1 як для коридорів та шляхів руху;

у разі припинення постачання від загальної електричної мережі населеного пункту, доцільно передбачити перехід на живлення від незалежного джерела живлення. Можливе зниження нормованих значень штучного робочого освітлення у 2–2,5 рази;

аварійне освітлення у будівлі не залежно від періоду використання, доцільно привести у відповідність до ДБН В.2.5-28, ДСТУ EN 1838 та ДСТУ EN 50172.

Системи вентиляції, кондиціювання повітря та опалення в місцях тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб мають забезпечувати безперервне перебування у них людей.

6. Забезпечення евакуації.

Для кращого орієнтування необхідно розмістити схеми внутрішніх приміщень із зазначенням місцеположення та напрямків евакуації, тактильні інформаційні покажчики та піктограми. Розміщення рекомендовано виконувати на висоті 1,2–1,5 м і на відстані 0,3 м від дверного отвору. Табличка має бути розташована на стіні зі сторони відчинення дверей, але так, щоб двері у відчиненому стані її не затуляли.

З метою забезпечення доступності, піктограма та/або табличка з назвою приміщень мають бути надруковані збільшеним шрифтом, також слід забезпечити контрастне співвідношення кольору шрифту до тла.

За необхідності створення плану евакуації, його найкраще виконувати тактильними за типом мнемосхеми.

Заступник директора Департаменту соціальної та молодіжної політики обласної військової адміністрації **Сергій ШМІГЛЕНКО**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ начальника обласної
військової адміністрації
03 вересня 2025 р. № 508

Інструкція
із забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у процесі вимушеної евакуації

I. Загальні положення

1. Інструкцію із забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у процесі вимушеної евакуації (далі – Інструкція) розроблено на виконання Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2025 року № 374-р, з урахуванням Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї, вчинені 13 грудня 2006 року в м. Нью-Йорк, ратифікованих Законом України від 16 грудня 2009 року № 1767-VI «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї».

Конвенція про права осіб з інвалідністю зобов'язує держави-учасниці надавати можливість людям з інвалідністю вести незалежний спосіб життя та брати участь в усіх аспектах суспільного життя.

2. Інструкція розроблена з метою реалізації державної політики щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб, які потребують допомоги, та забезпечення прав і можливостей осіб з інвалідністю й інших маломобільних груп населення нарівні з іншими громадянами для участі у суспільному житті; виявлення, усунення перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб при проведенні заходів евакуації з урахуванням індивідуальних можливостей та інтересів.

II. Обов'язкові вимоги щодо організації евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення

1. Планування заходів з евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у разі збройних конфліктів здійснюється комісією з питань евакуації, створеною відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 27 квітня 2021 року № 366 «Про створення обласної комісії з питань евакуації».

2. Комісія з питань евакуації (далі – комісія) під час планування заходів з евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення:

проводить оцінку обсягів і характеру евакуаційних заходів;

визначає пріоритети та особливості під час евакуації осіб з інвалідністю, зокрема з порушенням органів зору, слуху, опорно-рухового апарату, з інтелектуальними та ментальними порушеннями, психічними порушеннями, та інших маломобільних груп населення (осіб, які їх супроводжують), у тому числі тих, які перебувають у закладах охорони здоров'я, освіти та соціального захисту.

3. Під час оцінки обсягів і характеру евакуаційних заходів комісією визначається:

кількість осіб з інвалідністю з порушенням опорно-рухового апарату (окремо визначається кількість тих, хто пересувається самостійно, на кріслах колісних, знаходиться в маломобільному стані (ліжкохворі));

кількість осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, які потребують під час проведення евакуації допомоги сторонніх осіб та медичного забезпечення;

кількість осіб, які супроводжують осіб з інвалідністю;

медичний персонал, необхідний для супроводу осіб з інвалідністю;

місця постійного проживання (перебування) осіб з інвалідністю;

маршрут руху до збірних пунктів евакуації;

порядок прибуття осіб з інвалідністю, які самостійно не можуть пересуватися, до збірних пунктів евакуації або проведення їх евакуації з місця постійного проживання;

способи оповіщення та інформування осіб з інвалідністю, зокрема з порушеннями зору та слуху із використанням альтернативних способів комунікації та/або залучення до такої комунікації відповідних фахівців;

кількість осіб з інвалідністю та осіб, які їх супроводжують, з урахуванням вимог пункту 3 цього розділу;

транспортні засоби, які будуть задіяні;

пункти посадки (висадки) осіб з інвалідністю;

забезпечення транспортних засобів спеціальним обладнанням для посадки (висадки) та перевезення осіб з інвалідністю;

залучення спеціального медичного транспорту для перевезення осіб з інвалідністю (за необхідності).

4. Під час планування заходів з евакуації враховуються місця привалів та їх тривалість, розташування та оснащення медичних пунктів, пунктів обігріву, харчування, забезпечення водою по всьому маршруту руху, а також враховуються інші потреби осіб з інвалідністю (за вимоги).

Планування транспортного забезпечення евакуаційних заходів передбачає підготовку транспортних засобів для виконання евакуаційних перевезень осіб з інвалідністю та осіб, які їх супроводжують.

5. Під час планування підготовки та здійснення санітарної обробки населення обов'язково враховується специфіка проведення санітарної обробки осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

6. Планування обладнання збірних пунктів евакуації, приймальних пунктів евакуації, проміжних пунктів евакуації, пунктів посадки, висадки, маршрутів евакуації проводиться з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

7. Доведення сигналів оповіщення під час проведення евакуації та інформування населення про порядок дій на різних етапах евакуації, інформування про обстановку, що склалася, організовується в доступній для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення формі.

8. Планування розміщення в безпечних районах полягає в пристосуванні приміщень та будинків до потреб осіб з інвалідністю.

9. При плануванні заходів із життєзабезпечення евакуйованого населення, зокрема забезпечення водою, предметами першої необхідності, житлом, медичними послугами і засобами, комунально-побутовими послугами, транспортом та необхідною інформацією, мають максимально враховуватися потреби осіб з інвалідністю.

III. Приймання і розміщення осіб з інвалідністю

В ході приймання і розміщення осіб з інвалідністю:

проводяться розрахунки евакуйованих осіб з інвалідністю, які прибувають, за станціями висадки та пунктами прийому евакуйованого населення;

складаються списки будинків і споруд закладів соціального захисту населення та приватних будинків, максимально зручних для розміщення осіб з інвалідністю;

проводиться розрахунок та розподіл транспортних засобів для зустрічі і перевезення евакуйованих осіб з інвалідністю від станції (пункту) висадки до пунктів прийому евакуйованого населення і далі до місць їх розселення;

визначається перелік органів соціального захисту та закладів охорони здоров'я безпечного району.

IV. Поради для осіб з інвалідністю щодо підтримки стану здоров'я під час проведення вимушеної евакуації

1. Запишіть ваші прізвище, ім'я, по батькові, адресу проживання та адресу куди прямуєте, контактну інформацію лікарів, родичів або друзів, яких варто повідомити, якщо ви постраждаєте, номер медичної декларації та тримайте в легкодоступному місці.

2. Поговоріть зі своїм лікарем або фармацевтом про те, як ви можете створити екстрений запас ліків.

3. Дізнайтеся в лікаря або фармацевта, як можна замовити рецепт онлайн або в населеному пункті, куди ви евакуюватиметеся, зокрема електронний, на рецептурні ліки.

4. Візьміть із собою рецепт на рецептурні ліки (якщо він ще дійсний).

5. Складіть список ліків, які ви приймаєте щодня та періодично.

6. Запишіть інформацію про ваш діагноз, на що у вас алергія, про дозування та частоту приймання ліків, потребу в медичному забезпеченні.

7. Візьміть із собою ліки для лікування ваших захворювань, а також безрецептурні ліки, такі як болезаспокійливі та жарознижувальні, антигістамінні та протидіарейні препарати.

Якщо ваші ліки потрібно зберігати за спеціального температурного режиму, потурбуйтеся про наявність у вас переносного холодильника або пакета з хімічним льодом для охолодження ліків.

Заступник директора Департаменту соціальної та молодіжної політики обласної військової адміністрації **Сергій ШМІГЛЕНКО**